

De gelijkenis van de barmhartige Samaritaan

We lezen in Lukas 10:25

En zie, een wetgeleerde stond op om Hem te verzoeken, en zei: Meester, wat moet ik doen om het eeuwige leven te beërven?

Een wetgeleerde is in feite hetzelfde als een Schriftgeleerde. De wetgeleerden maakten studie van de wet, met name de vijf boeken van Mozes, de Thora.

Hij stond op. Hij zat dus eerst te luisteren en ging toen staan om de discussie met Jezus aan te gaan.

Hij stond op om Hem te verzoeken; dat kan ook betekenen: Om Hem te testen.

Rabbijnen hadden soms de gewoonte om moeilijke leerkwesities aan de orde te stellen om de ander op diens kennis te toetsen.

Mogelijk is het ook zijn bedoeling om Jezus in de val te lokken.

Meester, wat moet ik doen om het eeuwige leven te beërven? Van zalig worden door genade had het wettische Jodendom geen begrip. Wat moet ik doen om het eeuwige leven te beërven?

26 En Hij zei tegen hem: Wat staat er in de wet geschreven? Wat lees u daar?

Jezus stelt een tegenvraag en dat is in de Rabbijnse discussie gebruikelijk. Hij vraagt de wetgeleerde wat geschreven staat in de Thora.

En dan noemt de wetgeleerde een gedeelte uit Deut. 6:4 wat zó centraal staat in de Joodse belijdenis, dat een rechtgeaard Jood deze woorden tweemaal per dag opzegt.

Dit woord is kennelijk voor de Joden zó belangrijk en staat zó centraal, dat zij daar tweemaal per dag aan herinnerd willen worden.

Zij willen dit belangrijke woord uit Deut. 6:4 tweemaal per dag in hun gedachten prenten.

27 Hij antwoordde en zei: U zult de Heere, uw God, liefhebben met heel uw hart, met heel uw ziel, met heel uw kracht en met heel uw verstand, en uw naaste als uzelf.

Wat valt op uit dit gedeelte? Wat opvalt is het woordje "heel".

Het wordt vier keer genoemd namelijk:

- God liefhebben met heel je hart (het hart is het centrum van het innerlijk leven).
- God liefhebben met heel je ziel (met heel je gevoelens).
- God liefhebben met heel je kracht (de inzet van je lichaam).
- God liefhebben met heel je verstand.

Hem liefhebben met heel je wezen als mens. Maar ook, je naaste liefhebben als jezelf.

Het is goed om het nodige zelfrespect en zelfvertrouwen te hebben. Een mens heeft zichzelf lief en dat mag ook volgens de Schrift en je mag zelfrespect hebben.

Maar ook: Je naaste liefhebben als jezelf.
Wat je jezelf gunt, gun dat ook je naaste.

28 En Hij zei tegen hem: U hebt juist geantwoord; doe dat en u zult leven.

God liefhebben boven alles en je naaste als jezelf kunnen wij alleen door en in de kracht van God.

We lezen in Galaten 3:24/26

24 Zo is dan de wet onze leermeester geweest tot Christus, opdat wij uit het geloof gerechtvaardigd zouden worden.

25 Maar nu het geloof gekomen is, zijn wij niet meer onder een leermeester.

26 Want u bent allen kinderen van God door het geloof in Christus Jezus.

27 Want u allen, die in Christus gedoopt bent, hebt zich met Christus bekleed.

Dat is dus onze kracht, dat wij met Christus bekleed zijn, dat wij kinderen, dus zonen van God zijn. Wij mogen deze woorden geloven en daaruit leven.

En dan kan - zoals in de Romeinenbrief staat (8:3) *De rechtvaardige eis van de wet vervuld worden in ons, die niet naar het vlees wandelen, maar naar de Geest.*

Dus door het geloof, door te wandelen in de Geest, kunnen ook deze heerlijke woorden in ons in vervulling gaan uit Lucas 10:27

U zult de Heere, uw God, liefhebben met heel uw hart, met heel uw ziel, met heel uw kracht en met heel uw verstand, en uw naaste als uzelf.

We kunnen misleid worden door de gedachte dat onder de wet de mensen doen en onder de genade de mensen niets doen. Maar dat is misleiding.

We lezen in Jacobus 2:14/17 waar staat:
Wat voor nut heeft het, mijn broederes, als iemand zegt dat hij geloof heeft, en hij heeft geen werken? Kan dat geloof hem zalig maken?

Wat is ons antwoord daarop??

Nee, want geloof zonder de werken is dood.

15 Als er nu een broeder of zuster zonder kleding zou zijn en gebrek zou hebben aan dagelijks voedsel.

16 En iemand van u zou tegen hen zeggen: Ga heen in vrede, word warm en word verzadigd, en u zou hun niet geven wat het lichaam nodig heeft, wat voor nut heeft dat dan?

17 Zo is ook het geloof als het geen werken heeft, in zichzelf dood.

Wanneer wij dus geloven, dat wij door de doop met Christus bekleed zijn, en dat wij kinderen van God zijn en we leven niet naar deze waarheid, dan is dat geloof op zichzelf genomen dood.

Het gaat dus niet om "werken der wet" maar het gaat om "werken van het geloof" ofwel, zoals Paulus het noemt in zijn brieven: geloofsgehoorzaamheid.

Wij zijn een nieuwe schepping in Christus, zegt Paulus. Het oude is voorbij gegaan, zie, het nieuwe is gekomen.

Het is waar, maar leven we niet naar deze waarheid, dan is het geloof – op zichzelf genomen – dood.

In Jacobus 2:26 staat:

Want zoals het lichaam zonder geest dood is, zo is ook het geloof zonder de werken dood.

Het geloof zonder de werken betekent dus niets; het is op zichzelf genomen: dood.

We gaan terug naar Lukas 10:29 waar staat:

Maar hij wilde zichzelf rechtvaardigen en zei tegen Jezus: Wie is mijn naaste?

Wie is mijn naaste was toen al een strijdvraag. Is mijn naaste alleen mijn volksgenoot of ook een vreemde?

Wie is mijn naaste? Jezus definieert het begrip "naaste" niet, maar laat zien dat een mens alleen iemands naaste kan zijn in een bepaalde situatie.

Een zoeloe in Afrika of een Eskimo in Alaska is ook mijn naaste, maar een mens kan alleen maar mijn naaste zijn, als zich een bepaalde situatie tussen hem en mij voor doet.

30 Jezus antwoordde en zei: Een man ging van Jeruzalem naar Jericho en viel in de handen van rovers, die hem de kleren uitrokken, hem daarbij slagen toedienden en hem bij hun vertrek halfdood lieten liggen.

De weg van Jeruzalem naar Jericho is een 27 km. lange en bochtige weg door rotsachtig gebied en was toen een ideaal operatieterrain voor rovers.

Die rovers gaven hem slagen. Blijkbaar omdat hij zich verzette.

En die rovers lieten hem halfdood liggen. Criminelen kunnen meedogenloos zijn.

31a Toevallig kwam er een priester langs diezelfde weg, en toen hij hem zag, ging hij aan de overkant voorbij.

Een priester, iemand die met Gods wil bekend was, iemand die in Zijn dienst stond. Van hem mocht men barmhartigheid verwachten.

Er woonden destijds veel priesters in Jericho en deze ging weer naar huis nadat hij de dienst voor de Heer had verricht.

Deze priester ging opzettelijk aan de overkant voorbij. Hij vond het lastig en het kwam hem niet uit.

Wie haastig is, kan ook in dit soort situaties komen. Het komt mij nu niet uit!

32 Evenzo ging ook een Leviet, toen hij op die plek kwam en hem zag, aan de overkant voorbij.

De Leviet is ook een ambtsdrager die zijn hart toesloot voor de situatie waarmee hij geconfronteerd werd.

Ook hij ging opzettelijk aan de overkant voorbij. Jezus geselt hier de zelfzucht en de onbarmhartigheid van de geestelijke leiders.

33 Maar een Samaritaan, die op reis was, kwam in zijn buurt, en toen hij hem zag, was hij met innerlijke ontferming bewogen.

De Samaritaan werd veracht door de orthodoxe Joden. Maar deze Samaritaan beschaamt juist de anderen. Deze Samaritaan was ook op reis en had ook zijn zaken te doen.

Het kwam hem waarschijnlijk ook niet zo gelegen, maar zijn hart sprak!

34 En hij ging naar hem toe, verbond zijn wonden en goot er olie en wijn op. Hij tilde hem op zijn eigen rijdier, bracht hem naar een herberg en verzorgde hem.

Olie verzacht en wijn reinigt de wond. Deze Samaritaan was barmhartig en hij had zijn naaste lief als zichzelf. Hij zat zelf graag op zijn rijdier maar nu was het de plek voor zijn gewonde naaste.

Deze Samaritaan was een buitengewone kerel! Hij bracht hem naar een herberg en verzorgde hem!

Maar dat was nog niet alles van deze barmhartige Samaritaan:

35 En toen hij de volgende dag wegging, haalde hij twee penningen tevoorschijn, en hij gaf ze aan de waard en zei tegen hem: Zorg voor hem.

Twee schellingen is ongeveer 2x het dagloon van een arbeider. En alsof dat nog niet genoeg was zij de man tegen de herbergier:

En wat u verder aan kosten maakt, zal ik u geven als ik terugkom..

Hij logeerde hier blijkbaar vaker en was bij de waard bekend.

Deze Samaritaan had werkelijk zijn naaste lief als zichzelf.

36 Wie van deze drie denkt u dat de naaste geweest is van hem die in handen van de rovers gevallen was?

37 En hij zei: Degene die hem barmhartigheid bewezen heeft.

De wetgeleerde vermijdt hier de gehate naam Samaritaan maar erkent wel dat juist deze Samaritaan begrip had wie zijn naaste was.

Jezus zei tegen hem: Ga heen en doet u evenzo.

In Marcus 12:28/34 lezen we hoe een Schriftgeleerde ongeveer dezelfde vraag aan Jezus stelde, welk gebod het eerste is van alle.

28 En een van de schriftgeleerden, die hen hoorde redetwisten en wist dat Hij hun goed geantwoord had, kwam naar Hem toe en vroeg Hem: Wat is het eerste van alle geboden?

29 En Jezus antwoordde hem: Het eerste van alle geboden is: Hoor, Israël! De Heere, onze God, de Heere is één.

30 En u zult de Heere, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht. Dit is het eerste gebod

31 Het tweede, hieraan gelijk, is dit: U zult uw naaste liefhebben als uzelf. Er is geen ander gebod groter dan deze.

32 En de schriftgeleerde zei tegen Hem: Juist, Meester, U hebt naar waarheid gezegd dat God één is, en er geen ander dan Hij.

33 En Hem lief te hebben met heel het hart en met heel het verstand en met heel de ziel en met heel de kracht, en de naaste lief te hebben als zichzelf, is meer dan alle brandoffers en slachtoffers.

We kunnen zeggen: Er is maar één God; Hij heeft ons gemaakt en Hem behoren wij toe.

En er is niets groters dan Hem lief te hebben, werkelijk lief te hebben met alles wat in ons is: Met heel ons hart, geheel heel ziel, heel ons verstand, heel onze kracht en onze naaste als onszelf.

34 En toen Jezus zag dat hij verstandig geantwoord had, zei Hij tegen hem: U bent niet ver van het Koninkrijk van God. En niemand durfde Hem meer iets te vragen.

Wat een wijsheid van boven komt tot ons in de woorden van Jezus in deze gelijkenis van Hem over de barmhartige Samaritaan.

Hij is het waard, dat wij Hem liefhebben boven alle dingen.